

Nr 520

Av fröken **Elmén m. fl.**, om ökat rättsskydd för den enskilde i skatteärenden.

(Lika lydande med motion nr 438 i Första kammaren)

Frågan om ökat rättsskydd för den enskilde i skatteärenden har under en följd av år aktualiserats, bl. a. genom framstöt från vårt håll. I motioner vid 1950 års riksdag begärde vi åtgärder för större effektivitet i taxeringsnämndernas förfarande och ökade garantier för bevakande av den enskildes rätt. I anledning av dessa motioner företogs utredning av 1950 års skattesakkunniga. Utredningen ledde till omfattande reformer på taxeringsorganisationens område, bl. a. för effektivisering av taxeringsarbetet och för motverkande av skattefusket.

Det andra principiella önskemålet i den nämnda år 1950 väckta motionen, nämligen att ge ökade garantier för den enskildes rätt i taxeringsförfarandet, har ännu inte på ett tillfredsställande sätt blivit tillgodosett. I motionerna I: 516 och II: 628 vid 1962 års riksdag framfördes från vårt håll önskemål om att den enskildes rättsställning framför allt vid taxeringsarbetet i första instans skulle stärkas. Vi begärde utredning i detta syfte. Som möjliga lösningar av denna fråga anförde vi, att taxeringsnämnden borde kunna utse en ledamot med särskild uppgift att bevaka deklarantens rätt vid den förberedande granskning, som företages genom taxeringsnämndens ordförande och kronoombudet, samt att ett särskilt ombud skulle kunna knytas till länsstyrelserna för att där bevaka den enskildes rätt. I motionen påpekades vidare betydelsen av förbättrade kommunikationer mellan taxeringsnämnderna och de skattskyldiga samt av en förbättrad rådgivnings- och upplysningsverksamhet beträffande skattedeklareringen från taxeringsmyndigheternas sida gentemot dessa. Motionen avslogs av riksdagsmajoriteten, bl. a. med hänvisning till att pågående utredningsarbete borde avvaktas innan beslut fattades om en utredning av nämnd art.

Riksdagens revisorer har i berättelsen för år 1962 anført en stark kritik av nuvarande förhållanden inom taxeringsnämnderna. Revisorerna uttalar å s. 163—164 i berättelsen bl. a. följande:

Den gjorda undersökningen ger (även) vid handen, att antalet sammanträden per nämnd med hänsyn till antalet deklaranter måste anses mycket lågt, vilket också är ett belegg för att nämndledamöterna i många fall endast i ringa mån deltagar i taxeringsarbetet. Anledningen till att detta trots nu anmärkta för-

hållanden i regel kan avslutas inom förutsatt tid är, som ovan antytts, att taxeringsnämndsordförandena själva i stor utsträckning bedriver arbetet och även i praktiken beslutar utan medverkan av nämnden. Även om en sådan ordning icke torde kunna undvikas och ej heller i och för sig kan ge anledning till erinran när fråga är om t. ex. rena löntagardeklarationer, står den otvivelaktigt ej i överensstämmelse med taxeringsförordningens föreskrifter, som innebär att besluten — utom i vissa undantagsfall — skall fattas av nämnden. Det må för övrigt erinras om att förordningen innehåller regler om nämndens beslutförhet.

Den nuvarande ordningen för taxeringsarbetet i första instans kan enligt revisorernas mening icke sägas tillgodose de principer som ligger till grund för taxeringsförordningen — starkt rättsskydd för den enskilde och skärpt kontroll över svårkontrollerade skattskyldiga — och synes från principiella synpunkter icke tillfredsställande. Det föreligger sålunda en alltför stor skillnad mellan det förfarande taxeringsförordningen förutsätter och det i verkligheten tillämpade. Det bör emellertid framhållas att det knappast torde vara möjligt att iakttaga de i taxeringsförordningen angivna formerna. Om man strängt följde bestämmelserna skulle detta bl. a. medföra att nämnderna finge sammanträda i långt större utsträckning än vad nu är fallet, vilket skulle bli i viss mån betungande för bl. a. ordförandena. Redan nu föreligger stora svårigheter att rekrytera ordförande, och en ytterligare belastning av dessa skulle otvivelaktigt öka svårigheterna.

Den anförda kritiken ger ytterligare stöd åt vår uppfattning att utredning behöver ske om olika vägar för stärkande av den enskildes rättssäkerhet i taxeringsförfarandet. Vi upprepar därför vårt yrkande från i fjol.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning om utredning och förslag till riksdagen om lämpliga vägar att stärka den enskildes rättssäkerhet i taxeringsförfarandet.

Stockholm den 26 januari 1963

Brita Elmén

Ingrid Gärde Widemar

Einar Rimmerfors